

Muzej krapinskog



Jedan od velikih projekata u kojima je i Holcim dao svoj doprinos i na koje je posebno ponosan je izgradnja novog Muzeja krapinskih neandertalaca na lokalitetu Josipovac u Krapini. Izgradnja Muzeja započeta je još 1998. i ovih dana je dovršena, a nadamo se da će uskoro početi i njegovo unutrašnje uređenje.

Autori koncepcije novog muzeja u Krapini, paleontolog Jakov Radovčić i arhitekt Željko Kovačić osmislili su jedinstveni muzej koji će svojim oblikom, koncepcijom postava i tehnološkim rješenjima predstavljati muzeološki koncept

jednakovrijedan poznatim svjetskim muzejima. Za razliku od već postojećeg, novi muzej će na potpuno suvremen način prezentirati Krambergerovo senzacionalno otkriće brojnih ostataka pračovjeka.

Novi pristup potreban je zbog izuzetnosti ovog jedinstvenog i svjetski poznatog paleoantropološkog nalazišta, odnosno zbog primjerena prikaza i valorizacije. Međutim, novi muzej će biti i mnogo više; bit će to muzej o postanku i evoluciji čovjeka, vremenski stroj koji nas vodi od vremena otkrića pračovjeka do nastarije prošlosti zemlje i ljudskog roda. Organička

arhitektura ovog muzeja, čiji oblik podsjeća na embrio, nije slučajna ili sama sebi svrhom, već je rezultat pažljivog iščitavanja muzejskog postava, a vanjski izgled kao i svaki unutrašnji dio ovog Muzeja u potpunosti odgovara kontekstu teme koja se u njemu izlaže.

Muzej pračovjeka u Krapini lociran je neposredno uz glasovito nalazište na Hušnjakovom brijegu. "Vanjsko pročelje je interpretacija polušpilje u modernim materijalima - betonu i staklu. U početku modernog korištenja betona na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće taj se materijal često



pračovjeka

nazivao "umjetni kamen" zbog svoje inženjerske interpretacije sila prirode u formiranju metamornih stijena."

Ulaskom u prodol Josipovca posjetitelj će se zateći pred okomitom stijenom i staklenim zidom Muzeja. Volumen, proporcije i pročelje Muzeja su projektirani prema izgledu sačuvanih staništa neandertalaca, a osnovna karakteristika polušpilje ili abria bila je jednodimenzionalna dvorana, prirodno izdubljena u gotovo vertikalnoj stijeni. Okomita stijena na ulazu u Muzej zapravo predstavlja ulazak u predšpiljski prostor pračovjeka, a

staklena stijena ima dvostruku ulogu: kroz nju je moguće motriti na prirodni krajolik ali ona može postati i platno na koje se projiciraju «slike iz života pračovjeka»: svakodnevne situacije, obitelj oko vatre, izrada artefakta, sukobi sa životinjama.

Posjetitelj na taj način biva odmah uvučen u život pračovjeka, postaje stanovnikom špilje da bi zatim sustavom podzemnih dvorana prolazio kroz različite vremenske i tematske cijeline koje čine sadržaj Muzeja. Oko ulaznog hola obavijene su kroz dvije etaže izložbene dvorane, od kojih nas prva uvodi u Krapinu s kraja 19. stoljeća, s izloženim eksponatima o ljudima i vremenu Krambergerova istraživanja na Hušnjakovu.

U sljedećoj prostoriji podižući telefonske slušalice, obješene na lutke s likom pojedinih znanstvenika s kraja 19. stoljeća (Darwin, Ranke, Lamarck), posjetitelj će moći čuti njihove stavove o porijeklu čovjeka. Mijenjajući slušalice posjetitelj postaje sudionik stoljetnih rasprava i često kontradiktornih razmišljanja jer se radi o vremenu kada još uvijek nema čvrstih dokaza o evoluciju čovjeka. U takvom trenutku na povijesnu scenu stupa Dragutin Gorjanović Kramberger i pokazuje Hrvatskoj i svijetu svoje senzacionalno otkriće. Rekonstrukcija izgleda lokaliteta za vrijeme istraživanja, kao i ostaci pračovjeka govorit će zorno o najbogatijem nalazištu neandertalskog pračovjeka na svijetu.

Jaka svjetlost velikog praska, odnosno postanak Zemlje sljedeći je segment muzejskog postava. Dvostruka pužnica, jedna unutar druge, velika je rampa kojom se posjetitelji penju iz prizemlja na kat muzeja. Ova spirala muzejskog postava je zapravo vremenski sat čiji prvi dio pokriva razdoblje oblikovanja zemlje (prekambrij), dok drugi dio pokriva vrijeme od paleozoika do danas i prikazuje razvoj života na zemlji sve do vremena neandertalskog pračovjeka. Raznim eksponatima, video projekcijama, modelima, simulacijama, interaktivnim ekranima, preparatima posjetitelj prolazi kroz sažeti pregled povijesti zemlje kojem je posebno naglašen slijed razvoja čovjeka, a sam uspon rampe ima i dodatnu formalnu simboliku uspona evolucije. Tu je zavojnici uspona pridodana i zavojita vertikala divovskog modela makromolekule DNK koja na poseban način potcrtava razvoj i logiku života.

Prateći stazu uspona i sve kemijske i organske mijene posjetitelj konačno dolazi do najstarijih fosilnih dokaza o pojavi ljudskih predaka.

Došavši na kraj rampe i na nivo prvog kata posjetitelji ulaze u vrijeme pojave neandertalaca koji su ovdje detaljno izloženi na primjerima krapinskog nalaza i zbirke. Prvi prostor je idealna rekonstrukcija krapinske polušpilje s nizom suvremenih dermoplastičnih prikaza neandertalaca rađenih prema krapinskim nalazima. Oni nam prikazuju neandertalskog čovjeka u punini njegova izgleda i života; stanište u kojem je obitavao, artefakti koje je izrađivao, kao i situacije iz njegovog života sa scenama umornog lovca, brižne majke, razigrane djece. Slijedi tema o duhovnom svijetu neandertalaca nakon koje dolazimo do prikaza svih svjetskih nalaza neandertalskih praljudi.

Govoreći o lokalitetima na kojima su se odigrale po povijest i znanost značajne stvari, arhitekt Kovačić će reći: "I treba biti pažljiv prema takvim mjestima, sačuvati ono što je sačuvano, ne graditi sebi spomenik jer spomenik je već tu." Oblikujući i oplemenjujući taj spomenik, Kovačić je uspio izgraditi Muzej koji će svojom arhitekturom i muzeološkom razradom predstavljati ne samo hrvatsku, već i svjetsku kulturnu baštinu.



Željko Kovačić
Arhitekt

tel 01 48 23 035
fax 01 48 23 035
zeljkok@zamir.net



Pri pisanju članka, uz razgovor s arhitektom Željkom Kovačićem, korišten je i njegov tekst pod naslovom "Kuća embrio".

Srdačno se zahvaljujemo izvođaču radova - poduzeću Carpona Gradex što nam je omogućilo da zajedno oblikujemo dom krapinskog pračovjeka.

Vaš Holcim

Carpona Gradex d.o.o.
tel 049 370 622
fax 049 370 622
www.carpona-gradex.hr